

بسمه تعالی

اهداف و سیاست‌های توسعه صنعت خودرو در افق ۱۴۰۴

وزارت صنایع و معادن

شورای سیاستگذاری صنعت خودرو

سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران

زمستان ۸۸

۱. چشم‌انداز صنعت خودرو در افق ۱۴۰۴ :

در راستای سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴، ابلاغی مقام معظم رهبری "دست یافتن به جایگاه نخست اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب‌غربی^۱ با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم" صنعت خودرو به‌عنوان پیشتاز و لکوموتیو صنعت کشور از طریق ایجاد توانمندیها و قابلیت‌های علمی، فنی و... می‌تواند در دستیابی به چشم‌انداز کشور ایفای نقش نماید. برای این اساس چشم‌انداز صنعت خودرو بشرح ذیل تعیین می‌شود :

دستیابی به جایگاه نخست صنعت خودروی منطقه، رتبه پنجم آسیا و رتبه یازدهم در جهان از طریق رقابت‌پذیری مبتنی بر توسعه فناوری

راهبردهای دستیابی به چشم‌انداز فوق عبارتند از:

- ۱-۱- پایگاه تولید خودرو با علامت تجاری داخلی، مشترک یا جهانی در منطقه، با تأکید بر صادرات محصولات^۲ تولیدی
- ۲-۱- پایگاه تولید قطعات و مجموعه‌های خودرو با علامت تجاری معتبر داخلی یا جهانی در منطقه، با تأکید بر مزیت رقابتی
- ۳-۱- جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی (مستقیم یا مشترک) در راستای جذب فناوری‌های نوین و توسعه صادرات
- ۴-۱- پایگاه مراکز طراحی، آزمون و خدمات مهندسی خودرو در منطقه

^۱ منطقه = خاورمیانه، آسیای میانه/غربی، قفقاز و کشورهای همسایه

^۲ منظور از صنعت خودرو، صنایع قطعه‌سازی، مجموعه‌سازی، خودروسازی، خدمات مهندسی/مالی، خدمات پس از فروش و صنایع جانبی خودرو می‌باشد.

^۳ محصولات = قطعه/مجموعه/خودرو/محصولات صنایع جانبی خودرو

۲. اهداف صنعت خودرو در افق ۱۴۰۴ :

۲-۱- خودروهای سبک (سواری و وانت)

- تولید حداقل ۳ میلیون دستگاه خودرو
 - تولید ۲ میلیون دستگاه برای بازار داخل
 - تولید یک میلیون دستگاه برای صادرات (صادرات از هر ۳ دستگاه یکدستگاه)
- تولید حداقل ۵۰٪ از خودروهای سبک ساخت داخل با برند داخلی
- تامین حداقل ۲۵ میلیارد دلار قطعه توسط قطعه‌سازان برای خودروهای ساخت داخل
- صادرات قطعات به ارزش ۶ میلیارد دلار توسط قطعه‌سازان به بازارهای مستقل خارجی (خطوط تولید، یدکی و متفرقه)

۲-۱- خودروهای تجاری (حمل کالا و مسافر)

- تولید حداقل ۱۲۰ هزار دستگاه خودرو
 - تولید ۹۰ هزار دستگاه برای بازار داخل
 - تولید ۳۰ هزار دستگاه برای صادرات (صادرات از هر ۴ دستگاه یکدستگاه)

- کسب سهم ارزش‌افزوده صنعت خودرو حداقل ۴٪ از تولید ناخالص ملی
- کسب سهم ارزش‌افزوده صنعت خودرو حداقل ۱۹ درصد از ارزش‌افزوده کل صنعت کشور

اهم پیش‌فرض‌های اهداف

۱. پیش‌بینی تقاضای بازار داخلی خودروهای سبک به تعداد ۲/۳ میلیون دستگاه می‌باشد که ۲ میلیون از طریق تولید داخل و ۳۰۰ هزار دستگاه از طریق واردات تامین می‌گردد.
۲. پیش‌بینی تقاضای بازار داخلی خودروهای تجاری به تعداد ۱۰۰ هزار دستگاه می‌باشد که ۹۰ هزار از طریق تولید داخل و ۱۰ هزار دستگاه از طریق واردات تامین می‌گردد.
۳. سهم قطعه‌سازان داخلی از ارزش فروش یکدستگاه خودروی تولید داخل : ۵۰٪
۴. تامین قطعه‌سازان برای خودروهای ساخت داخل : ۲۲/۵ میلیارد دلار برای خطوط تولید و یدکی و ۲/۵ میلیارد دلار برای بخش متفرقه
۵. قیمت متوسط یکدستگاه خودرو در سال ۱۴۰۴ حدود ۱۵ هزار دلار
۶. فروش قطعه‌سازان به بازار داخل :

OEM + OES = ۲۲/۵ میلیارد دلار

AM = ۲/۵ میلیارد دلار

۶- صادرات قطعه‌سازان : شامل قطعات مرتبط با خودروهای CBU یا CKD صادراتی توسط خودروسازان داخلی نمی‌باشد.

(میلیارد دلار ۱ = ۱۰ * ۰/۱) ۱۰ برابر وضعیت فعلی : ۵ سال اول

(میلیارد دلار ۳ = ۳ * ۱) ۳ برابر برنامه ۵ ساله اول : ۵ ساله دوم

(میلیارد دلار ۶ = ۳ * ۲) ۲ برابر برنامه ۵ ساله دوم : ۵ ساله سوم

۳. پیش‌نیازها و بسترهای لازم برای تحقق اهداف

دستیابی به اهداف فوق‌الذکر مستلزم پشتیبانی و حمایت^۱ هدمند منسجم و مدت‌دار دولت از فرآیند توسعه صنعتی کشور می‌باشد. دولت با جلب همکاری سایر قوا، بسترهای لازم برای تحقق اهداف فوق و توسعه صنعتی کشور را به شرح ذیل فراهم می‌نماید:

۳.۱. بسترسازی مناسب در جهت اجرای برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، با تأکید بر حفظ هویت بنگاهها به عنوان بنگاه اقتصادی و رقابت‌پذیر کردن آنها

۳.۲. سرعت بخشیدن به اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی

۳.۳. بهبود شاخص‌های فضای پیش‌برنده محیط کسب و کار^۲، ارتقای بهره‌وری و شناسایی و اصلاح عوامل بازاریارنده:

- ❖ ثبات در قوانین و ضوابط، مبتنی بر اصول شفاف و متکی بر موازین شناخته‌شده جهانی
- ❖ اصلاح قوانین و تثبیت سیاستهای پولی^۳
- ❖ اصلاح قوانین مادر، مانند مالکیت معنوی ضد دمیپینگ، کار، تامین اجتماعی، تجارت و...
- ❖ اصلاح قوانین و ضوابط درارتباط با تسهیل و روان‌سازی امور برای دستیابی به مقیاس اقتصادی، جمعیت، ادغام، انحلال شرکت‌ها، تشکیل شرکتهای مادر/هولدینگ، ایجاد خوشه‌های صنعتی و ...
- ❖ تولید و عرضه محصولات براساس اصول حاکم بر بازار عرضه و تقاضا (قیمت بازار)

۳.۴. تسهیل فرآیند جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) و سرمایه‌گذاری مشترک (J.V) با هدف انتقال فناوری‌های نوین و استفاده از شبکه فروش / صادراتی آنها^۴

^۱ از طریق ارائه مشوق‌های مادی مانند اولویت در اخذ تسهیلات بانکی، پذیرش تمام یا بخشی از هزینه‌های تحقیق و توسعه مخصوصاً طراحی مجموعه‌های با فن‌آوری جدید، خرید تجهیزات نرم‌سخت‌افزاری خطوط تولید با فن‌آوری جدید به‌عنوان مالیات پرداخت‌شده، پرداخت بخشی از کارمزد بانکی، تسهیلات دریافتی و اولویت‌دادن در استفاده از حساب ذخیره ارزی و...

^۲ BUSINESS ENVIROMENT

^۳ مانند حجم تسهیلات بانکی تخصیصی به صنعت، نرخ سود، نرخ ارز، تورم و ...

^۴ بند ۴ فروش اساسی برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۴-۱۳۸۸) افزایش نسبت سرمایه‌گذاری خارجی به تولید ناخالص داخلی از ۰.۶ درصد به ۳درصد.

۳.۵. حضور فعال در پیمان‌های منطقه‌ای و جهانی

۴. سیاست‌های وزارت صنایع و معادن در خصوص صنعت خودرو

۴.۱. ارتقاء توانمندی‌ها و قابلیت‌های فناورانه از طریق:

- ❖ توسعه مشارکت‌های بین‌بنگاهی (مراکز R&D، شرکت‌های قطعه‌ساز، خودروساز، تست و آزمون و ...) در حوزه خرید و انتقال تکنولوژی مورد نیاز صنعت خودرو
- ❖ ارتباط نظام‌مند صنعت خودرو با دانشگاه مخصوصاً در حوزه فناوری‌های جدید و منتج به توسعه پایدار (سازگار با محیط زیست، مواد قابل بازیافت، خودروهای کم مصرف، برقی، هیبریدی و ...)
- ❖ توسعه پارک‌های علمی و فناوری
- ❖ توسعه خدمات مهندسی و مشاوره
- ❖ توسعه و گسترش انجمن‌های تخصصی

۴.۲. تولید مواد اولیه رقابت‌پذیر از طریق:

- ❖ ایجاد و توسعه مراکز تولید مواد اولیه عمده مورد نیاز صنعت خودرو (ورق، شیشه، رنگ و ...)
- ❖ توسعه فناوری‌های نوین در مواد جدید و مواد پایه پتروشیمی
- ❖ تحقیق و توسعه در حوزه مواد قابل بازیافت و سازگار با محیط زیست

۴.۳. تولید قطعات/مجموعه‌های رقابت‌پذیر از طریق:

- ❖ توسعه و ارتقاء صنعت قطعه‌سازی و مجموعه‌سازی و صنایع جانبی متناسب با ارزش‌افزوده
- ❖ سرمایه‌گذاری مستقیم/مشترک با قطعه‌سازان/مجموعه‌سازان خارجی با علامت تجاری معتبر
- ❖ ایجاد و گسترش مراکز تحقیق و توسعه به ویژه در بخش قوای محرکه
- ❖ طراحی محصول و توسعه در حوزه تکنولوژی‌های نوین در بخش قوای محرکه به ویژه موتورهای پایه‌گازسوز، بنزینی، دیزلی، برقی و هیبریدی
- ❖ طراحی و توسعه فناوری‌های نوین در زمینه مجموعه‌های برق و الکترونیک
- ❖ ایجاد و ارتقاء مراکز طراحی قطعات و مجموعه‌های خودرو

❖ ایجاد و توسعه مراکز آزمون قطعات و مجموعه‌های خودرو

❖ ایجاد و توسعه شهرک‌های صنعتی تخصصی در حوزه صنعت قطعه‌سازی

۴.۴. تولید خودرو رقابت‌پذیر از طریق:

❖ طراحی و تولید خودرو با علامت تجاری داخلی، استفاده از پلتفرم مشترک^۱ توسط یک یا چند خودروسازی داخلی و یا معتبر جهانی با حفظ مزیت رقابتی/صادراتی

❖ تولید خودروهای ارزان‌قیمت / کم‌مصرف و سازگار با محیط‌زیست

❖ بکارگیری و توسعه فناوری‌های نوین در تولید خودرو

❖ توقف تدریجی تولید خودرو به روش SKD و FCKD

❖ ارتقاء کیفیت و ایمنی خودروهای تولید داخل در سطح استانداردهای جهانی

❖ ارتقاء استانداردهای ایمنی و آلاینده‌گی برابر با استانداردهای روز اتحادیه اروپا

❖ ایجاد و توسعه مراکز آزمون و تست خودرو برای دستیابی به استانداردها و تأییدیه‌های لازم

۴.۵. توسعه فروش و خدمات پس از فروش رقابت‌پذیر در کلاس جهانی از طریق:

○ توسعه زیر ساخت‌های فروش و خدمات پس از فروش

○ توسعه سیستم‌های فروش و خدمات پس از فروش

○ ارتقاء سطح رضایتمندی مشتریان

^۱ پلتفرم (PLAT FORM) اصطلاحاً به مجموعه و قطعاتی اطلاق می‌گردد که از دید مشتری پنهان می‌باشند و عموماً شامل شاسی، موتور، گیربکس و سیستم‌های فرمان، سوخت‌رسانی، ترمز، آگزوز، اکسل، تهویه و سیستم الکتریکی خودرو می‌باشد.

۴.۶. توسعه صنایع جانبی رقابت پذیر (ماشین آلات و تجهیزات خطوط تولید، قالب و ابزار، آزمون های مرتبط با صنایع بازیافت و ...)

۴.۷. واردات خودرو ، قطعات و مجموعه ها

- ❖ حذف تدریجی موانع غیر تعرفه ای – غیر فنی
- ❖ اخذ تمام عوارض قانونی مشمول کالاهای تولید داخل، از کالاهای وارداتی
- ❖ تعیین تعرفه ها برای دوره های پنج ساله در راستای شفاف سازی فضای رقابتی صنعت خودرو
- ❖ کاهش تدریجی تعرفه ها متناسب با توسعه صنعت خودرو
- ❖ تدوین و توسعه استانداردهای خودرو ، قطعات و مجموعه های خودرو و اجباری نمودن آنها
- ❖ مدیریت کمی حجم و تنوع واردات خودرو براساس اهداف بند ۲ این سند
- ❖ ممنوعیت واردات خودرو ، قطعات و مجموعه های دست دوم
- ❖ الزام واردکنندگان خودرو به ایجاد مراکز خدمات پس از فروش برابر آئین نامه های مصوب وزارت صنایع و معادن

۴.۸. صادرات خودرو ، قطعات و مجموعه ها

- ❖ تسهیل و تقویت زیرساخت های مورد نیاز و بسترهای قانونی صادرات
- ❖ افزایش مشوقهای صادراتی متناسب با ارزش افزوده محصولات صادراتی و نسبت صادرات به تولید داخل
- ❖ ارتقاء نقش صنعت خودرو در پیمان های منطقه ای و جهانی در جهت توسعه صادرات
- ❖ مساعدت در تامین خطوط اعتباری مناسب برای بازارهای هدف صادراتی
- ❖ ایجاد و توسعه مراکز بازاریابی بین المللی

۴.۹. حمایت از مصرف کنندگان خودروهای داخلی و وارداتی

- ❖ مشارکت در تدوین و نظارت بر اجرای قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان و آیین نامه اجرایی آن

❖ نظارت بر عملکرد شرکتهای خودروساز و واردکنندگان خودرو در حوزه کیفیت و خدمات فروش و خدمات پس از فروش خودرو براساس ضوابط ابلاغی

❖ نظارت بر عملکرد سیستم نظرسنجی مشتریان و رسیدگی به شکایات آنها

۴.۱۰. اصلاح ساختار صنعت خودرو

❖ شرکتهای خودروساز سبک با ظرفیت اسمی حداقل ۱۰۰ هزار دستگاه و فروش سالانه حداقل ۶۵ هزار دستگاه و تخصیص حداقل ۲٪ فروش بعنوان بودجه تحقیق و توسعه در اولویت حمایت دولت قرار می‌گیرند .

❖ شرکتهای خودروساز تجاری با ظرفیت اسمی ۱۵ هزار دستگاه و فروش سالانه ۱۰ هزار دستگاه و تخصیص حداقل ۲٪ فروش بعنوان بودجه تحقیق و توسعه در اولویت حمایت دولت قرار می‌گیرند .

❖ شرکتهای قطعه و مجموعه‌ساز با سهم بازار حداقل ۲۵٪ و تخصیص حداقل ۲٪ فروش بعنوان بودجه تحقیق و توسعه در اولویت حمایت دولت قرار می‌گیرند

❖ ایجاد مجموعه‌سازان بزرگ در تولید قطعات و مجموعه‌های رقابت‌پذیر با تاکید بر ادغام و تجمیع ، جهت دستیابی به مقیاس اقتصادی تولید و توسعه متوازن صنعت قطعه‌سازی با هدف دستیابی به حداقل ۵ قطعه‌ساز بزرگ در مقیاس جهانی که توانمندی تامین حداقل ۵۰٪ بازار تولید داخل را داشته‌باشند .

❖ اتحاد استراتژیک ، تجمیع ، ادغام و ... شرکتهای تولید خودرو با هدف دستیابی به حداقل یک خودروساز بزرگ در مقیاس جهانی (شاخص‌های مقیاس جهانی : داشتن برند محصول - تعداد تولید - فروش و خدمات پس از فروش از طریق شبکه جهانی)

۴.۱۱. هماهنگی و پیگیری ایفای تعهدات سایر ذینفعان صنعت خودرو

❖ ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت:

○ تاکید بر استفاده از سوخت گاز طبیعی CNG یا سوخت‌های جایگزین با آلاینده‌گی پائین و صرفه‌جویی انرژی در وسایل حمل و نقل پرپیمایش مانند تاکسی، وانت، مسافربر، ون، مینی‌بوس ، اتوبوس، کامیونتهای خدماتی (در تمام موارد درون/برون شهری)، خودروهای دولتی/ نیروهای نظامی، انتظامی

○ تاکید بر ممنوعیت دوگانه‌سوز کردن کارگاهی خودروهای در حال تردد و هم چنین خودروهای با ضریب تراکم کمتر از ۹ و یا خودروهای با سن بیش از پنج سال

تاکید بر سرعت بخشیدن به خروج خودروهای فرسوده با میانگین عمر سنی تعیین شده در ضوابط مربوطه

وزارت کشور:

○ اولویت دادن به نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی (مترو ، مونوریل و خودرو)

○ شهرداریهای کلان شهرها:

- توسعه به ساخت پارکینگ در کلان شهرها متناسب با توسعه صنعت خودرو
- ایجاد و توسعه مراکز معاینه فنی متناسب با توسعه صنعت خودرو
- استفاده از استانداردهای متداول شهرسازی در کشورهای پیشرفته مؤثر بر ترافیک شهری
- توسعه متوازن معابر درون شهری
- توسعه خطوط ریلی درون شهری و بین شهرک‌های اقماری کلان شهرها

❖ وزارت نفت:

- تأمین و توزیع سراسری سبب سوخت مصوبه دولت با کیفیت هم‌تراز با استانداردهای مصوب مورد عمل صنعت خودرو
- توسعه تدریجی جایگاه‌های سوخت متناسب با رشد صنعت خودرو
- حذف ماده سرطان‌زای MTBE

❖ وزارت راه و ترابری:

- تسریع در تخصیص بودجه نوسازی ناوگان حمل‌ونقل جاده‌ای و تسریع در اجرای آن
- استانداردسازی جاده‌های اصلی و نصب علائم هشداردهنده دیداری (مخصوصاً تا فاصله ۳۰ کیلومتری خارج از شهرها)
- توسعه متوازن راه‌ها و زیرساخت‌های حمل‌ونقل متناسب با صنعت خودرو

❖ وزارت بازرگانی و گمرک: رعایت استانداردهای مصوب در مورد واردات و جلوگیری از کم‌اظهاریها

- تسهیل ، شفاف‌سازی و روان‌سازیمعملیات بازرگانی و تجارت خارجی

❖ وزارت اقتصاد و دارایی و بانک مرکزی :

- حمایت از شرکت‌ها در جهت تامین مالی (سرمایه در گردش)
- اعطای تسهیلات ، توسط بانک‌ها برای خرید خودرو (در ۵ ساله اول این سند با توجه به شرایط بازار خودروهای تجاری اولویت در واگذاری تسهیلات به خودروهای تجاری می‌باشد)
- اعطای تسهیلات بمنظور جایگزینی خودروهای فرسوده
- حمایت از سرمایه‌گذاری در ایجاد و توسعه قطعات و مجموعه‌های کلیدی با فناوری نوین
- مشارکت دولت در تامین هزینه‌های تحقیق و توسعه و طراحی محصول و فناوری‌های بنیادی
- حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت خودرو که حائز شرایط زیر باشد :
 - تاسیس مرکز تحقیق و توسعه در داخل کشور
 - ایجاد تراز ارزی صادرات و واردات
 - اولویت تامین قطعات از شرکت‌های داخلی

❖ سازمان محیط زیست:

- ممنوعیت تردد خودروهای فاقد استانداردهای آلاینده‌گی مصوب
- ممنوعیت استفاده از انواع مواد مضر در سوخت و مواد اولیه

❖ موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران:

- تدوین ، توسعه و بروزرآوری استانداردهای مرتبط با صنعت خودرو و نظارت عملی بر اجرای آنها در مورد کالاهای تولید داخلی و وارداتی بعنوان تنها مرجع قانونی
- توسعه مراکز آزمون قطعات و مجموعه‌های خودرو در ارتباط با استانداردهای اجباری ۵۵ دایرکتیو

❖ راهورناجا : اعمال قوانین مصوب در مورد تردد خودرو ها

❖ مرکز آمار ایران : جمعآوری ، بروزآوری و ارائه آمار و اطلاعات مربوط به صنعت خودرو متناسب با نیاز این صنعت

۵. الزامات خودروسازان

۵.۱. رعایت مفاد اهداف و سیاستهای توسعه صنعت خودروکشور

۵.۲. رعایت ضوابط ابلاغی وزارت صنایع و معادن از جمله:

❖ رعایت استانداردهای تولید، ایمنی و عملکردی

❖ استقرار و اجرای سیستم نظارت برفرآیند تولید (COP)^۱

❖ رعایت استانداردهای زیست محیطی مصوب (اعمال مشوقها و جرائم مالی برای انحراف از معیار)

❖ استقرارنظام کیفیت و عملکرد محصولات

❖ تهیه و انتشار گزارشهای ادواری و مقایسه‌ای از عملکرد واقعی با معیارهای تعیین شده

❖ اجرای آیین نامه قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان خودرو

❖ تولید خودرو براساس سبد سوخت مصوب دولت برای بازار داخل (هیئتی متشکل از نمایندگان وزارت صنایع و معادن و سایر ذینفعان ظرف مدت ۳ ماه نسبت به اعلام سبد سوخت کشور اقدام می‌نمایند)

۶. بازنگری سیاستها

۶.۱. هر ۵ سال یکبار سند " اهداف و سیاستهای صنعت خودرو در افق ۱۴۰۴" مورد بازنگری قرار گیرد

۶.۲. تهیه برنامه‌های ۵ ساله برای تحقق اهداف و سیاستها مندرج در سند

۶.۳. این سند توسط شورای سیاستگذاری صنعت خودرو و یا کمیته‌های تخصصی این شورا مورد بازنگری قرار میگیرد .